

65 Yaş Üstü Yaşlı Bireylerin (Baby Boomers) Z Kuşağı Yaşlı Bakım Teknikerlerinden Beklentileri: Nitel Bir Çalışma

Elçin Sebahat KASAPOĞLU^{*1}, Kemal DEMİR¹

¹Bartın Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Yaşlı Bakım Programı, Bartın, Türkiye
Elçin Sebahat Kasapoğlu, ORCID No: 0000-0001-5881-059X, Kemal Demir, ORCID No: 0009-0007-2505-7811

MAKALE BİLGİSİ

ÖZ

Geliş: 13.12.2024
Kabul: 19.02.2025

Anahtar Kelimeler

Bebek patlaması kuşağı,
Sağlık bakım hizmetleri,
Yaşlı bireyler,
Z kuşağı

*Sorumlu Yazar

ekasapoglu@bartin.edu.tr

Çalışmada 65 yaş üstü yaşlı bireylerin Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinden beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formları oluşturularak 65 yaş üstü 19 bireyden derinlemesine görüşme tekniği ile veri toplanmıştır. Çalışmanın tasarımı niteldir. Analizde Maxqda nitel veri analiz programı kullanılarak içerik analizi yapılmış ve temalar oluşturulmuştur. Bulgularda yaşlı bireyin (1) sağlığının korunması geliştirilmesi konusunda sağlık eğitimi, psikolojik destek ve ilgi temaları; (2) sağlık kurumuna gittiklerindeki beklentileri konusunda güler yüz, saygı, ilgi ve yardım etme temaları; (3) bireysel sağlık bakımı beklentileri konusunda ise öz bakım, günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirme, sohbet etme, empati, merhamet, saygı temaları elde edilmiştir. Sonuçta yaşlı bireyler sağlıklarını korumak ve geliştirmek için Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinden kendilerine sağlık eğitimi vermelerini, psikolojik destek sağlamalarını en önemli beklentileri olarak belirtmişlerdir; sağlık kurumuna gittiklerinde kendilerine güler yüzlü davranmalarını, saygılı olmalarını, ilgili davranmalarını ve kendilerine yardım etmelerini bekledikleri; bireysel sağlık bakım ihtiyaçlarında ise öz bakımlarının sağlanmasını, günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirirken kendilerine yardım etmelerini, kendileri ile sohbet etmelerini ve empati, merhamet, saygı gibi değerleri bekledikleri sonucuna ulaşmıştır.

Expectations Of Elderly Individuals Over 65 Years Of Age (Baby Boomers) From Generation Z Elderly Care Technicians: A Qualitative Study

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Received : 13.12.2024
Accepted : 19.02.2025

Keywords

Baby boomers,
Generation Z,
Health care services,
Older individuals

*Corresponding Author

ekasapoglu@bartin.edu.tr

This study aimed to determine the expectations of elderly individuals over 65 from Generation Z elder care technicians. Using an in-depth interview technique, interview forms consisting of semi-structured questions were created, and data were collected from 19 individuals over 65. The design of the study is qualitative. Content analysis was performed using the Maxqda qualitative data analysis program, and themes were created. In the findings, the themes of health education, psychological support, and interest in terms of protecting and improving health; smiling face, respect, interest, and help in terms of their expectations when they go to a health institution; self-care, performing activities of daily living, conversation, empathy, compassion, and respect in terms of individual health care expectations were obtained. As-a-result, it was concluded that older adults stated that the most critical expectations from Generation-Z elderly care technicians are to provide health education and psychological support to protect and improve their health; they expect them to be friendly, respectful, caring, and help them when they go to the health institution; and in their individual health care needs, they expect them to provide self-care, help them perform activities of daily living, talk with them, and values such as empathy, compassion, and respect.

GİRİŞ

Yaşlılık alanında iki farklı terim ile karşılaşmaktayız. Bu terimlerden birincisi olan geriatri, yaşlıların sağlık sorunlarını ele alıp tedavisi ve bakımı ile ilgilidir. Gerontoloji ise yaşlılık sürecinin biyolojik, psikolojik ve sosyal boyutları ile ilgili bir alandır. Yaşlı bireylerin sorunları ele alınırken bu iki alan birlikte ele alınmalıdır (1,2). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)’ne göre 65 yaş üstü bireyler yaşlı olarak tanımlanmaktadır. Dünya geneline baktığımızda hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde yaşlı nüfusu artmaktadır. Rakamlara baktığımızda, 2019 yılında 60 yaş ve üzeri insan sayısının 1 milyar olduğu, bu sayının 2030’a kadar 1,4 milyara ve 2050 yılına kadar ise 2,1 milyara çıkacağı bildirilmektedir (WHO, 2019). Türkiye’de 65 ve daha yukarı yaştaki nüfus 2016 yılında 6 milyon 651 bin 503 kişi iken son beş yılda %24 artarak 2021 yılında 8 milyon 245 bin 124 kişi olmuştur. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı ise son beş yılda %8,3 iken, %9,7’ye yükselmiştir. Çalışmanın yapıldığı ilde ise yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranının 2025 yılında %25’in üzerine çıkacağı tahmin edilmektedir (3).

Nüfusu hızla yaşlanan ülkelerde bu bireylerin sorunlarına çözüm oluşturabilecek, beklentilerini karşılayabilecek sağlık, sosyal ve ekonomik sistemlerle ilgili endişeler oluşmaya başlamıştır (4). Dünya çapında nüfusun hızla yaşlanması, sağlık ve sosyal bakım sistemleri için önemli zorluklar ortaya koymaktadır (5). Temel sorunlar arasında artan kronik hastalık yükleri, sağlık hizmetlerine erişim engelleri ve uzun vadeli bakım eksiklikleri yer almaktadır(5). Bu zorluklar, sağlık sistemleri üzerindeki finansal baskılar ve karmaşık ihtiyaçları olan yaşlı bireyleri destekleme ihtiyacıyla daha da karmaşıklasmaktadır (6). Yaşlanmayla birlikte bireylerin kronik hastalıkları ve bu hastalıklara eşlik eden komorbiditeler ortaya çıkmaktadır (7). Ayrıca yaşlılık döneminde fiziksel yaşlanmaya bağlı olarak ortaya çıkan ve birçok olumsuz sonuca sebep olan bası yaraları, idrar tutamama, düşme, fonksiyon kayıpları, uyku sorunları, bilişsel fonksiyonlarda gerileme, delirium, malnütrisyon ve ağrı gibi tedavi edilebilen geriatrik sendromlar da yaşanmaktadır (8,9). Yaşlı bireyde oluşabilecek tüm bu sorunlara rağmen yine de sağlıklı yaşlanmayı sağlayabilmek için bu konuda daha fazla araştırma yapmak gerekir. Sağlıklı yaşlanmada bireylerin sağlık ve iyilik hallerini sürdürmek için hem fiziksel çevrelerini hem de davranış ve tutumlarının desteklenmesi gerekmektedir (10). Dolayısıyla, sağlıklı yaşlanmayı önceleyen bir toplumda yaşlılık döneminde öne çıkan sorunların ve yaşlı bireylerin beklentilerinin bilinmesi çözüm önerilerinin oluşturulmasında oldukça önemlidir.

Yaşlıların genel olarak beklentilerinin incelendiği çalışmada; yaşlıların sağlık sorunlarında kendilerini savunmasız hissettikleri, sağlık ve sosyal iletişimin sürdürülmesi, kişiye özgü sağlık bakım hizmetlerinin güçlendirilmesi ve değişimin için yaşlı bireylerin harekete geçirilmesi şeklinde 4 tema ortaya çıkmıştır. Çalışmanın bulguları yaşlanma algılarını iyileştiren ve sağlık sistemini destekleyen sağlık araştırmalarına ihtiyaç olduğunu göstermektedir (11). Sağlıklı yaşlanan bir toplum oluşturabilmek için insan gücüne, eğitime ve kaliteli sağlık bakım hizmetine ihtiyaç vardır. Sağlıklı yaşlanma ve verilen sağlık hizmetinin kalitesinin artırılması ülkemizde “Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları” arasında yer almaktadır. Yaşlı bireylerin hastane ortamından ziyade evlerinde bakımlarının sağlanması hem sağlık giderlerini azaltacak hem de bireyin hastanede yatışa bağlı oluşabilecek komplikasyonlarını önleyecektir (12). Bu amaçla yaşlı bireylerin sağlık bakım gereksinimlerinin planlanmasında, uygulanmasında onlarla bire bir ilgilenip holistik bir bakım sağlayacak yaşlı bakım teknikerlerine ihtiyaç vardır. Fakat şu anda üniversitede okuyan yaşlı bakım teknikerleri Z kuşağı bireylerdir. Bakım bekleyen yaşlı bireyler ise “bebek patlaması (baby boomers)” kuşağında yer alan bireylerdir. Bu nedenle kuşak ve karakter özellikleri bakımından farklılıklar da yaşanmaktadır. Sağlık bakım hizmeti verecek ve

alacak kişiler arasında kuşak farklılıklarının olması sürdürülebilir sağlık bakım hizmetinin önünde bir engel teşkil ettiği düşünülmektedir (13).

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra doğan 1 milyar bebekten dolayı dünyada bir nüfus patlaması olmuş ve bu dönemde doğan bireyler literatürde "Baby Boomers" kuşağı olarak isimlendirilmiştir. Şu anda yaşlı sınıfında yer alan bu bireyler 1946-1964 yılları arasında doğmuştur. Bu kuşağa; işkolik, idealist, rekabetçi, sadık, materyalist, kişisel tatmin arama, kilit makamlara ve unvanlara değer verme gibi özellikler atfedilmektedir (14). 2003 yılı ve sonrasında doğan bireylerin oluşturduğu Z kuşağı ise; kendi zevklerine önem veren, teknolojiyi çok iyi kullanabilen, yapmaları gerekenleri daha hızlı ve pratik bir şekilde yapabilen bireylerdir. Şu anda üniversite öğrencisi olan Z kuşağı bireylerin yanlarında taşınabilen küçük teknolojik aygıtları (bilgisayar, MP3 çalar, i-Pod'ları, cep telefonları ve DVD oynatıcıları) bulunmaktadır (15). "Baby boomer" bireyler otoriter, iyimser ve olumlu bireyler iken; Z kuşağı bireyler derin duygu ve düşünceleri olan çevrimiçi bireylerdir (16). Bununla birlikte, Z Kuşağı her yerde bulunan dijital cihazların ve sosyal medyanın sofistike bir ortamında doğdukları için, günlük yaşamdaki bilgi ve iletişimin hızla geliştiği ve benimsendiği bir dönemde büyüyen "Millennials"lardan bile daha fazla teknoloji bilgisine sahiplerdir (17). Ayrıca küresel olarak birbirine bağlı olmaları nedeniyle daha esnek ve kültürel olarak hoşgörülü oldukları düşünülmektedir (18). Değişen dünyada sağlıklı yaşlanmada verilen sağlık bakım hizmetinin kalitesini arttırmak için birbirine ihtiyacı olan bu iki jenerasyonun birbirini tanıması ve beklentilerini bilmesi önemli bir konudur. Ulusal ve uluslararası literatürde baby boomerların sağlık bakım hizmeti alırken Z kuşağı bireylerden beklentilerini inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle 65 yaş üstü yaşlı bireylerin (baby boomers) Z kuşağından sağlıklı yaşlanma ve bakım hakkında beklentilerini inceleme ihtiyacı doğmuştur. Z kuşağı hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmada insanlara yardım etmek, ilgi çekici bir işe sahip olmak, aynı zamanda iş güvenliği ve iyi faydalar sunmak, geleceğin Z Kuşağı hemşirelik öğrencileri için en önemli değerler olarak ortaya çıkmıştır (19). Fakat yaşlı bireylerin Z kuşağından beklentileri hiç incelenmemiştir. Bu nedenle bu çalışma sağlık bakım alanında oldukça özgün bir çalışma olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada baby boomers kuşağı olan yaşlı bireylerin, Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinden beklentileri araştırılmıştır ve beklentiler doğrultusunda sağlık bakım hizmetinde bakımın kalitesinin iyileştirilmesine yönelik geliştirilecek stratejilere temel oluşturulacaktır. Aynı zamanda iki kuşak arasındaki kuşak farklılığından kaynaklanan bakıma yönelik sorunlarına çözüm yolları önerilecektir. Yaşlı bireylerin sağlık bakım hizmetlerinden beklentilerinin ortaya çıkarılması:

- Yaşlı bireylerin sağlık bakım hizmetinin ve yaşam kalitesinin arttırılmasında,
- Sağlıklı yaşlanmayı teşvik etmede,
- Bakım verecek olan Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinin yaşlı bireylere olan bakış açısını değiştirmede,
- İki kuşak arasındaki kuşak farklılıklarından ortaya çıkan engellere çözüm oluşturulmasında,
- İki kuşağın farklı özelliklerinin sağlık bakım hizmetinin kalitesinin arttırılması için birleştirilmesinde yol gösterici olacaktır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Amacı ve Türü

Çalışmanın amacı baby boomers kuşağında olan yaşlı bireylerin, Z kuşağı yaşlı bakım tekniklerinden beklentilerinin belirlenerek, sağlık bakım hizmetinin kalitesinin artırılmasıdır. Aynı zamanda iki kuşak arasındaki kuşak farklılığından kaynaklanan sağlık bakım sorunlarına çözüm yolları oluşturulmasında önemli bir kanıt olması amaçlanmıştır.

Araştırma tasarımı olarak nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Sağlık alanındaki çalışmalarda belirli bir hastalığı olan bireylerin yaşadıklarının ve verdikleri tepkilerin yanı sıra onların inanç, tutum, beklenti, davranış ve duygusal yönden inanışlarının da bilinmesi önemlidir (20). Ayrıca nitel çalışmalar bireyin sağlık hizmetiyle ve çevresiyle olan sorunların ince detaylarını ortaya koyabilmek için etkili araştırma yöntemidir (21). Bu çalışmada, nitel yöntemlerden biri olan “derinlemesine görüşme tekniği” kullanılmıştır. Bu teknik ile yaşlı bireylere araştırmanın yürütücüsü tarafından açık uçlu sorular yüz yüze sorulmuştur ve detaylı cevapların alınmasına olanak sağlanmıştır. Yaşlı bireyin duygu, bilgi tecrübe ve gözlemlerine bu görüşmeler sırasında ulaşılabilmektedir (22).

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğü doyum noktası ile belirlenmektedir. Doyum noktası ise; toplanan verilerin tekrarlanmaya başladığı örnekleme kadar geline nokta (21,23). Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır ve veriler aynı şekilde tekrarlamaya başlayana kadar yaşlı bireylerle yüz yüze, bireysel ve derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak örneklem büyüklüğü 19 olarak saptanmıştır. Veriler doyum noktasına ulaştığında araştırma sonlandırılmıştır.

Görüşmeler, araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Görüşme sırasında görüşmeci, katılımcılara soru sorduktan sonra düşünmesi için fırsat vermeyi ihmal etmemiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme sonucunda içerik analizi yöntemi ile veriler analiz edilmiştir. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Görüşmelerin kaydedileceği katılımcılara önceden bildirilmiştir. Ses kayıtları yazıya döküldükten sonra analiz edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada veri toplama aracı olarak katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini içeren "Kişisel Bilgi Formu" ve “65 Yaş Üstü Yaşlı Bireylerin Z Kuşağı Yaşlı Bakım Tekniklerinden Beklentilerini Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. “Kişisel Bilgi Formu” yaşlı bireyin yaşı, cinsiyeti, eğitim düzeyi, medeni durumu, ekonomik durumu, yerleşim alanı, kiminle yaşadığı, engellilik durumu, kronik hastalık öyküsü ve sağlık durumunu değerlendiren sorulardan oluşmaktadır.

Araştırmada görüşmeye yol göstermesi ve rehberlik etmesi için araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış form kullanılmıştır. Formda yaşlı bireylerin Z kuşağı yaşlı bakım tekniklerinden beklentilerini belirlemek için açık uçlu sorular bulunmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu literatür taraması sonucunda geliştirilmiştir (14,15,19,24). Formun kapsam geçerliliği için iki alan uzmanından görüş alınmıştır. Uzmanların önerileri ışığında forma son hali verilmiştir. Bu formda araştırmanın amacına uygun olarak geliştirilmiş sorular bulunmaktadır. Tüm görüşmeler bu sorular sorularak yapılmış ve görüşme sırasında yaşlı bireylerin cevaplarına ek sorular da sorulmuştur. Araştırmanın verileri 2023 yılında çalışmanın yapıldığı ilde yer alan Emekliler Evine gelen 65 yaş üstü bireylerden derinlemesine

görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Her bir yaşlı birey için yaklaşık 30 dakika görüşme yapılmıştır

Yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmış veriler için içerik analizi yapılmıştır. Analizde şu aşamalar takip edilmiştir. İlk olarak yaşlı bireylerin ifadeleri hiç değiştirilmeden kelimesi kelimesine bilgisayar ortamında yazılmıştır. İkinci aşamada anlamlı kategoriye giren ifadeler bir isim ve (kod) ile etiketlenmiştir. Yaşlı bireyler için ayrı bir kod listesi oluşturulmuştur. Tüm görüşmelerden elde edilecek kodlar, benzerlik ve farklılıkları belirlemek için çapraz incelemeye (iki farklı araştırmacı ile) alınmıştır. Son aşamada ise; oluşturulan kodlar anlam bütünlüğüne göre gruplandırılmış ve bu kodları temsil edebilecek, tema ve alt temalar oluşturulmuştur (25). Araştırmanın verileri MaxQDA Nitel Veri Analiz Programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizde içerik analizi tekniklerinden biri olan tematik analiz tekniği kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu ile toplanan verilerin ise; frekans dağılımları (yüzde ve sayı) alınmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın etik onayı Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 23.11.2022 tarihli ve 27 numaralı toplantıda 2022-SBB-0550 numaralı başvuruya etik kurul izni alınmıştır. Etik kurul onayı alındıktan sonra görüşme verileri Mayıs 2023 ile Haziran 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Toplamda 19 kişiye ulaşılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcıların uygun olduğu saatler belirlenmiştir. Görüşme gerçekleşmeden önce görüşmeci katılımcılar ile tanışmış ve araştırmanın genel hatlarına yönelik açıklama yapılmıştır ve bilgilendirilmiş gönüllü olur formu ile onam alınmıştır.

Çalışma Tübitak 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından desteklenmiştir (Başvuru No:1919B012206741).

BULGULAR VE TARTIŞMA

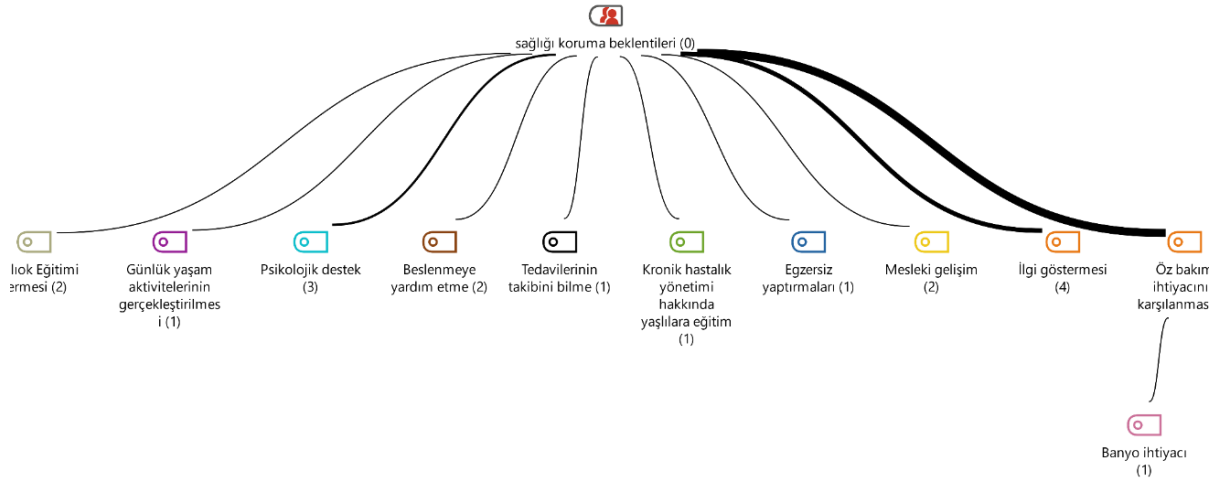
Çalışmada katılımcılara ait bilgilerin istatistiki bilgileri Tablo 1’de ayrıntılı olarak verilmiştir. Buna göre; katılımcıların 13’ü 65-69 yaş aralığında, 12’si kadındı. Yaşlı bireylerin eğitim durumlarına bakıldığında 14’ü ilkokul mezunu, 2’si okuryazar ve 3’ü üniversite mezunuydu. Medeni durumlarına bakıldığında 16’sı evli, 2’si hiç evlenmemiş, 1 kişinin de eşi vefat etmişti. Katılımcıların hepsi ilde yaşamaktadır. 12’si geniş ailesi ile 4’ü çekirdek ailesiyle, 2’si yalnız, 1 kişi ise bakıcısı ile yaşamakta olduğunu ifade etti. Yaşlı bireylerin 6’sı engellilik durumunun olduğunu ifade ederken, 13’ü herhangi bir engelinin olmadığını ifade etti. 14 yaşlı bireyin kronik bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Sadece 5 yaşlı birey kronik bir hastalığa sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 7’si sağlık durumunu “Mükemmel”, 4’ü “İyi”, 7’si “Orta” ve sadece 1’i “Kötü” olarak tanımlamıştır. Baby Boomers’ların sadece 3’ü daha önce Yaşlı Bakım Teknikerliği mesleğini hiç duymamıştır. 16’sının ise meslek hakkında bilgisi vardı (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Özellikleri

Katılımcılar	Yaş aralığı	Cinsiyet	Eğitim düzeyi	Medeni durum	Katılımcının kiminle yaşadığı	Engellilik durumu	Kronik hastalık	Yaşlı Bakım Teknikerliği mesleğini bilme
A1	80-84 yaş	Kadın	İlkokul	Evli	Yalnız yaşıyorum	Evet	Hayır	Evet
A2	65-69 yaş	Erkek	İlkokul	Hiç evlenmemiş	Bakıcımla yaşıyorum	Evet	Hayır	Evet
A3	65-69 yaş	Kadın	İlkokul	Evli	Geniş ailemle	Hayır	Hayır	Evet
A4	75-79 yaş	Erkek	İlkokul	Evli	Geniş ailemle	Hayır	Hayır	Hayır
A5	70-74 yaş	Kadın	İlkokul	Evli	Geniş ailemle	Hayır	Evet	Hayır
A6	65-69 yaş	Kadın	Üniversite	Evli	Çekirdek ailemle	Hayır	Hayır	Evet
A7	75-79 yaş	Kadın	Okuryazar	Evli	Çekirdek ailemle	Evet	Evet	Hayır
A8	65-69 yaş	Kadın	İlkokul	Evli	Geniş ailemle	Hayır	Hayır	Evet
A9	65-69 yaş	Kadın	İlkokul	Evli	Geniş ailemle	Hayır	Hayır	Evet
A10	80-84 yaş	Kadın	İlkokul	Evli	Geniş ailemle	Evet	Hayır	Evet
A11	65-69 yaş	Erkek	İlkokul	Evli	Geniş ailemle	Hayır	Hayır	Evet
A12	65-69 yaş	Erkek	İlkokul	Evli	Geniş ailemle	Hayır	Evet	Evet
A13	65-69 yaş	Erkek	İlkokul	Evli	Geniş ailemle	Hayır	Hayır	Evet
A14	65-69 yaş	Kadın	Üniversite	Evli	Geniş ailemle	Hayır	Hayır	Evet
A15	65-69 yaş	Kadın	İlkokul	Evli	Geniş ailemle	Hayır	Hayır	Evet
A16	65-69 yaş	Erkek	Üniversite	Evli	Geniş ailemle	Hayır	Hayır	Evet
A17	65-69 yaş	Kadın	İlkokul	Hiç evlenmemiş	Çekirdek ailemle	Evet	Hayır	Evet
A18	80-84 yaş	Erkek	Okuryazar	Evli	Çekirdek ailemle	Evet	Evet	Evet
A19	65-69 yaş	Kadın	İlkokul	Eşi vefat etmiş	Yalnız yaşıyorum	Hayır	Evet	Evet

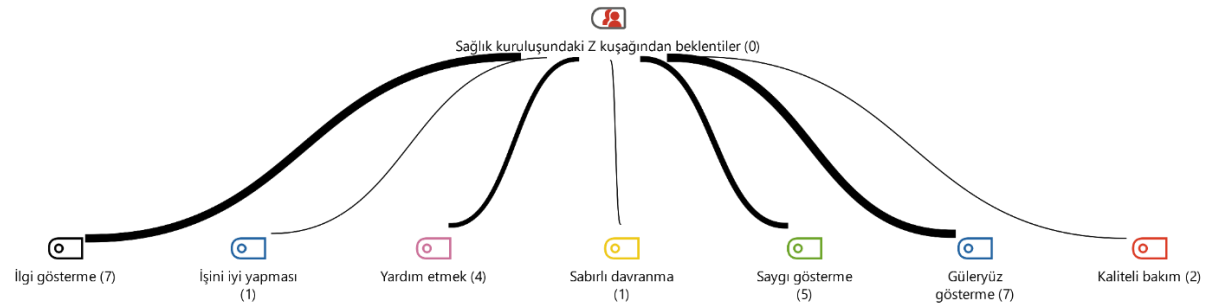
Çalışmaya katılan yaşlı bireylere ilk olarak “Sağlığınızı korumak/geliştirmek/sürdürmek için Z kuşağı yaşlı bakım teknikerinden neler bekliyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplarla ilişkili 10 adet ana tema ve 1 adet alt tema belirlenmiştir. Ana temalar; yaşlı bakım teknikerleri tarafından yaşlı bireylere sağlık eğitimi verilmesi, günlük yaşam aktivitelerinin gerçekleştirilmesine yardım etme, psikolojik destek verilmesi, beslenmelerine yardım edilmesi, tedavilerinin takibini bilme, kronik hastalık yönetiminde yaşlılara eğitim, egzersiz yaptırımları, mesleki gelişimlerini sürdürmeleri, ilgi gösterme, yaşlı bireylerin öz bakım ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Bu temalardan öz bakımın alt teması olarak da banyo ihtiyacının karşılanması belirlenmiştir. A2 kodlu katılımcı “Kendi gelişimini sağlayarak bizim de sağlığımızı geliştirmemize ve korumamıza yardımcı olur. Kendi eğitimini iyi almalıdır.” şeklinde cevap vermiştir. Yaşlı bireyler Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinden sağlıklarını korumak ve geliştirmek için en çok ilgi göstermelerini, psikolojik destek vermelerini, beslenmelerine yardımcı olmalarını, mesleki gelişimlerini sürdürmelerini ve sağlık eğitimleri vermelerini beklediklerini ifade etmişlerdir. A3 kodlu katılımcı ise “İyi bakmasını, egzersizleri yapmamda bana yardımcı olmasını bekliyorum. Saygılı olsunlar.” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcılar sağlığı koruma ve geliştirme beklentilerini ifade ederken çoğunlukla ilgi beklendiklerini de ek olarak ifadelerinde belirtmişlerdir. Yapılan içerik analizi sonucu elde edilen temalar ve alt temalar Şekil 1’de gösterilmiştir. Şekilde çizgilerin kalınlaşması en çok ortaya konulan ana temayı göstermektedir.

Şekil 1. Yaşlı Bireylerin Z Kuşağı Yaşlı Bakım Teknikerlerinden Sağlık Beklentileri İçin Beklentileri

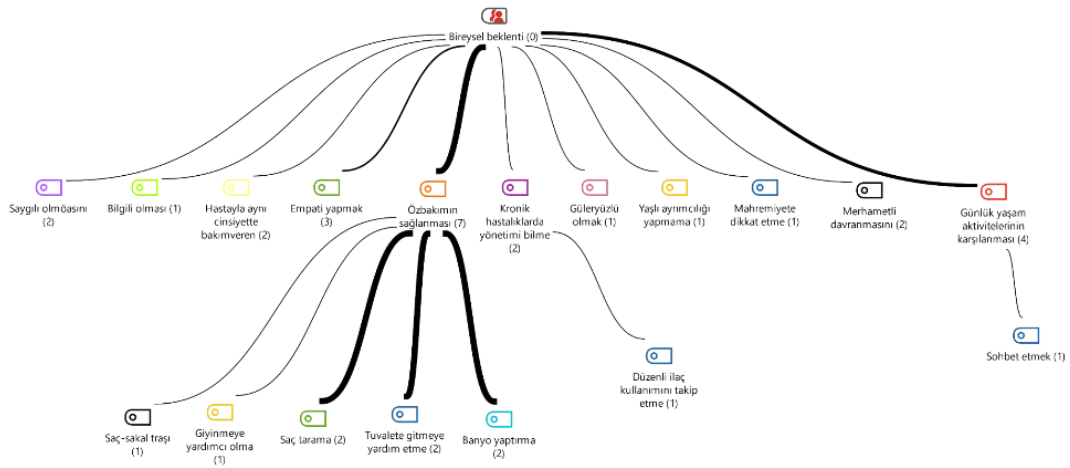
Çalışmaya katılan yaşlı bireylere “Bir sağlık kuruluşuna gittiğinizde Z kuşağı sağlık bakım çalışanından neler bekliyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Soruların cevapları analiz edildiğinde 7 adet ana tema bulunmuştur. Bu temalar; ilgi gösterme, işini iyi yapmak, yardım etmek, sabırlı davranmak, saygı göstermek, güler yüzlü olmak ve kaliteli bakım hizmetidir. A13 kodlu katılımcı “Bize konuşup anlatmasını, ama hastaneye gittiğimde bana daha iyi ilgili davranması bana yardımcı olabilmesi ve beni daha rahat ettirebilmesi adına bir şeyler beklerim.” şeklinde beklentisini ifade etmiştir. Tüm bu veriler Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Yaşlı Bireylerin Z Kuşağı Yaşlı Bakım Teknikerlerinden Sağlık Kuruluşuna Başvurduklarındaki Beklentileri

Çalışmaya katılan yaşlı bireylere “Z kuşağı sağlık bakım ekibinden kendinize özgü neler bekliyorsunuz?” sorusu sorulmuş ve verilen cevaplar doğrultusunda ana tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Sonuçta 11 ana tema ve 7 alt tema belirlenmiştir. Bu temalar Şekil 3’te gösterilmiş olup şöyledir: saygılı olmak, bilgili olmak, aynı cinsiyette olmak, empati yapmak, özbakım, kronik hastalıklarda yönetim, güler yüzlü olmak, yaşlı ayrımcılığı yapmamak, mahremiyet, merhamet, günlük yaşam aktiviteleridir. Ana temalardan en fazla ifade edilen özbakım ve günlük yaşam aktivitelerinin karşılanması olmuştur. Bu ana temalardan özbakım temasının altında saç-sakal tıraşı, giyinmeye yardım

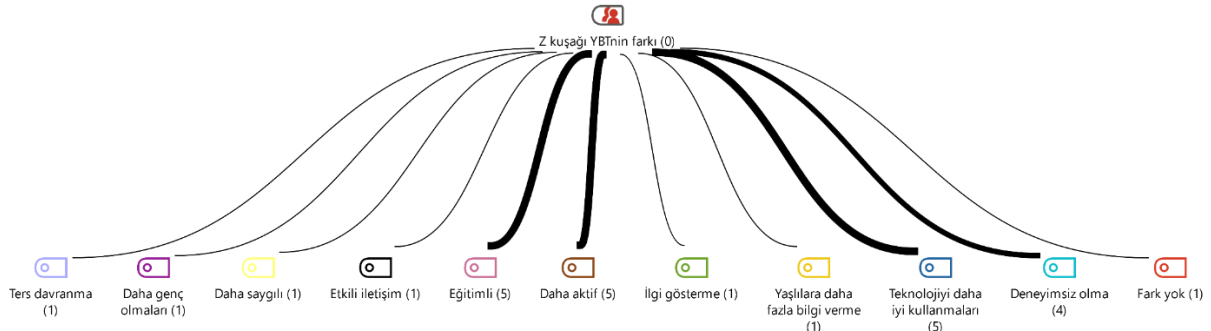
etme, saç tarama, tuvalete gitmeye yardım etme ve banyo yaptırma gibi 5 adet alt tema oluşmuştur. En fazla ifade edilen ise saç tarama, tuvalete gitme ve banyo yaptırma olmuştur. Ana temalardan kronik hastalık yönetiminin alt teması ise düzenli ilaç kullanımını takip etme şeklindedir. Günlük yaşam aktivitelerinin karşılanması ana temasının altında ise sohbet etme alt teması oluşmuştur. A4 kodlu katılımcı beklentisini yaşlı ayrımcılığını “Eşit ve tarafsız bir şekilde bana bakım sağlamasını beklerim. Yaşlıyım diye beni dışlamasın.” şeklinde ifade etmiştir. A5 kodlu katılımcı “Güler yüzle iyi davranmasını beklerim. Şekerimi, tansiyonumu, ilacımı bilmesini ve iyi davranmasını beklerim. Merhametli olmasını beklerim.” diyerek kronik hastalıklarının yönetimi konusunda yardımcı olmasını beklemiştir. A8 kodlu katılımcı ise yaşlı bakım teknikerinin kendisiyle aynı cinsiyette olmasını isterken “Eğer kadın bir hastaysa bir kadın hemşirenin ya da bir kadın hasta bakıcının bakmasını, ilgilenmesini isterim. Başka da bir şey istemem herhalde...” şeklinde beklentisini ifade etmiştir (Şekil 3).

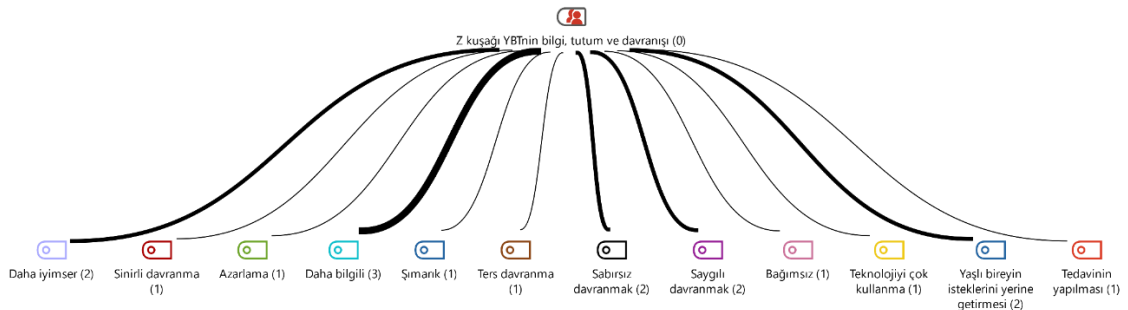
Şekil 3. Yaşlı Bireylerin Z Kuşağı Yaşlı Bakım Teknikerlerinden Bireysel Beklentileri

Katılımcılara “Hastaneye yattığınızda ya da gittiğinizde sizinle ilgilenen Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinin diğer çalışanlardan farkı sizce nedir?” sorusu sorulmuştur ve içerik analizi yapılmıştır. Ana temalar Şekil 4’te gösterilmiştir. Ters davranma, daha genç olma, daha saygılı olma, etkili iletişim, eğitilmiş, daha aktif, ilgi gösterme, daha fazla bilgi verme, teknolojiyi daha iyi kullanma, deneyimsiz olma ve fark yok olmak üzere toplamda 11 ana tema oluşturulmuştur. En fazla ifade edilen ana temalar ise; daha aktif, eğitilmiş, teknolojiyi daha iyi kullanma ve deneyimsiz olmaydı. A1 kodlu katılımcı “Farkı yoktur. Onlar gençlere deneyimlerini aktardığında gençler de diğerleri gibi bize iyi bakmaya başlarlar.” şeklinde ifade etmiştir. A7 kodlu katılımcı “Eski olanlar bizle ilgilenmezler. Gençler daha çok ilgilenir. Gençler daha iyi yani. Daha gençtir, yani iyi olur, ilgilenir.” şeklinde ifade etmiştir. A11 kodlu katılımcı ise etkili bir iletişimlere olduğunu belirtmek için “Azarlamadan tatlı dille bir iletişim kuruyorlar.” ifadesini kullanmıştır.

Şekil 4. Z Kuşağı Yaşlı Bakım Teknikerinin Diğer Çalışanlardan Farkı

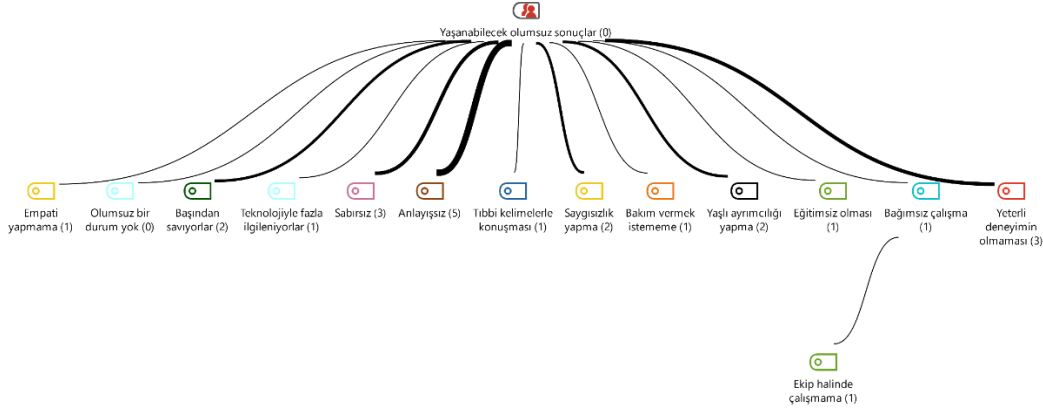
Katılımcılara “Bir sağlık kuruluşuna gittiğinizde Z kuşağı bir yaşlı bakım teknikerinin bilgi, davranış ve tutumu nasıldır?” sorusu sorulmuş verilen cevaplara ilişkin içerik analizi yapılarak ana tema ve alt temalar bulunmuştur (Şekil 5). 12 tane ana tema oluşturulmuştur. Temalar; daha iyimser, sinirli, azarlama, bilgili, şımarık, ters davranma, sabırsız davranma, saygılı davranma, bağımsız, teknolojiyi çok iyi kullanma, yaşlı bireyin isteklerini yerine getirme ve tedavinin yapılması şeklindedir. En fazla ifade edilen tema daha bilgili temasıdır. Bu temayı daha iyimser, daha sabırsız, daha saygılı ve yaşlı bireyin isteklerini yerine getirme temaları izlemektedir. A12 kodlu katılımcı “Şimdi hastaneye yattığımda genç bir sağlık bakım teknikerinin bakmasını daha çok isterim çünkü onlar daha bilinçliler. Eskilere göre kafalar daha iyi çalışan bilgileri daha iyi olan...” şeklinde ifade ederken, A10 kodlu katılımcı “Bizim zamanımızda, gençler yaşlılara çok saygılıydı ama şimdi gençler biraz Yaşlılara karşı biraz ters ama ileride iyi olmasını dilerim. Z kuşağı tabii bilgili ama biraz şımarıklık var. Zamanla yaşlıları iyi davranmak davranır, inşallah...” şeklindeki ifadesiyle birbirine zıt olan davranış ve tutumlardan bahsetmiştir.

Şekil 5. Z Kuşağı Bir Yaşlı Bakım Teknikerinin Bilgi, Davranış ve Tutumu

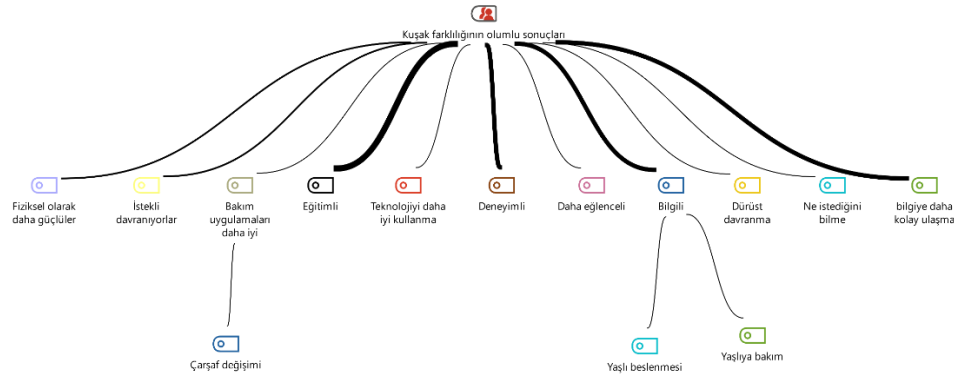
Katılımcılara “Z kuşağı ile sizin aranızda kuşak farklılıklarından dolayı sağlık hizmeti alırken ne gibi olumsuz sonuçlar yaşayabilirsiniz?” sorusu sorularak içerik analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda ortaya çıkan ana temalar Şekil 6’da belirtilmiştir. 13 ana tema, 1 adet de alt tema bulunmuştur. Ana temalar; anlayışsız, deneyimsiz ve sabırsız olarak en çok ifade edilen kavramlardan oluşturulan temalardır. Bağımsız çalışma ana temasının altında ekiple birlikte çalışmama şeklinde 1 alt tema oluşturulmuştur. A19 kodlu katılımcı “Bizim halimizden anlayamıyorlar. Empati yapamıyorlar.” şeklinde ifade etmiştir. A8 kodlu katılımcı ise tıbbi terimlerin kullanılması ve bunun sonucunda yaşlı bireylerin anlamamasını belirtmek için “Yeni terimleri, tıbbi terimleri ya da yeni şeyleri bilmeyiz.

Anlamını, bizim anlayacağımız dilden anlatması gerek. Bizim de yani anlattığımız zaman sizin anlamınızı bekleriz. Yani öyle...” şeklinde konuşmuştur.

Şekil 6. Z Kuşağı İle Yaşlı Bireyler Arasında Kuşak Farklılıklarından Dolayı Sağlık Hizmeti Alırken Yaşanan Olumsuz Sonuçlar

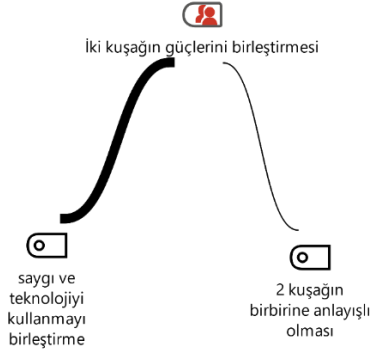
Katılımcılara “Z kuşağı ile sizin aranızda kuşak farklılıklarından dolayı sağlık hizmeti alırken ne gibi olumlu sonuçlar yaşayabilirsiniz?” sorusu soruldu ve alınan cevaplar doğrultusunda içerik analizi yapılarak ana tema ve alt temalar belirlenmiştir. 11 ana tema ve 3 alt tema belirlenmiştir. Ana temalar; fiziksel olarak daha güçlüler, istekli davranıyorlar, bakım uygulamaları daha iyi, eğitilmiş, teknolojiyi daha iyi kullanmaları, deneyimli, eğlenceli, bilgili, dürüst davranma, ne istediğini bilme ve bilgiye daha kolay ulaşmadır. Ana temalardan bakım uygulamaları daha iyi temasının alt teması olarak çarşaf değişimi olarak belirlenmiştir. Bilgili ana temasının alt teması olarak da yaşlı beslenmesi ve yaşlıya bakım temaları oluşturulmuştur. Temaların sıklık derecesi daha kalın çizgilerle belirtilmiştir. Eğitilmiş, deneyimli, bilgili ve bilgiye daha kolay ulaşması en çok ifade edilen ana temalar olmuştur. A19 kodlu katılımcı “Daha aktif ve beden olarak daha güçlü oldukları için bize daha iyi bakım sağlayabiliyorlar.” şeklinde ifade etmiştir. A15 kodlu katılımcı “Amaliyat oldum. Gençler bana çok yardımcı oldular. Beni bilgilendirdiler ondan sonra? Tabii ki onlar daha bilgili. Yani her şeyi biliyorlar, şimdiki Z kuşağı...” ifadesiyle kaliteli bakım sağlamalarını eğitilmiş olmalarına bağlamıştır (Şekil 7).

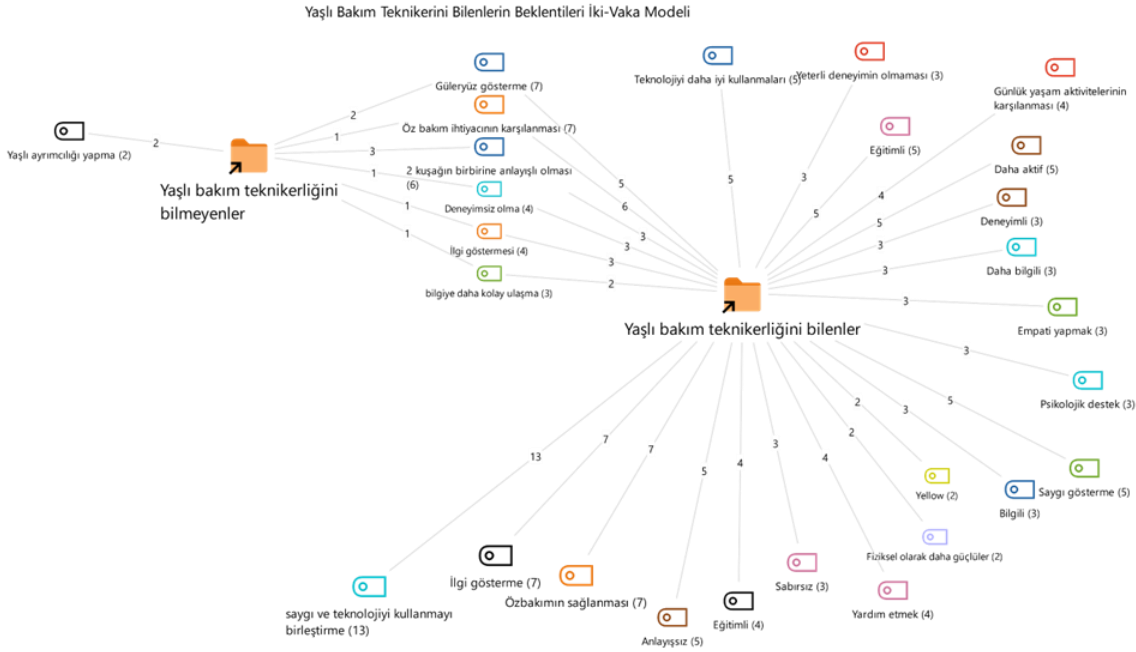
Şekil 7. Kuşak Farklılıklarının Olumlu Sonuçları

Araştırmaya katılan yaşlı bireylere “Z kuşağı teknolojiyi ve teknolojik aletleri çok iyi kullanan, kendi zevklerine önem veren daha bağımsız ve özgür olmayı seven bireylerdir. Sizler ise onlara göre biraz daha teknolojiden uzak fakat daha otoriter, çalışkan ve kanaatkâr bireylersiniz. Bu iki kuşak güçlerini nasıl birleştirirse sağlık bakım hizmeti daha kaliteli hale gelebilir?” sorusu sorulmuştur.

Verilen cevapların içerik analizi yapılmıştır. Ana kodlar olarak “saygı ve teknolojiyi kullanmayı birleştirme” ve “2 kuşağın birbirine anlayışlı davranması” kavramları elde edilmiştir (Şekil 8). A15 kodlu yaşlı birey “Z kuşağının bana öğreteceği şeyler mesela teknoloji telefonlardan çok anlamam ama bana onları öğretmesi, bilgisayarları öğretmesi. Ondan sonra bütün bilmediğim şeyleri bana öğretebilir. Benim de ona öğreteceğim şeyler tabii ki var. Mesela saygılı olmasını nasihat veririm, otururum gençlerle, onlara arkadaş olurum her yönden yani ben onlara yardımcı olabilirim. Onlar da bana tabi ki bilmediğim şeyleri teknoloji hakkında öğretebilirler...” şeklinde ifade etmiştir.

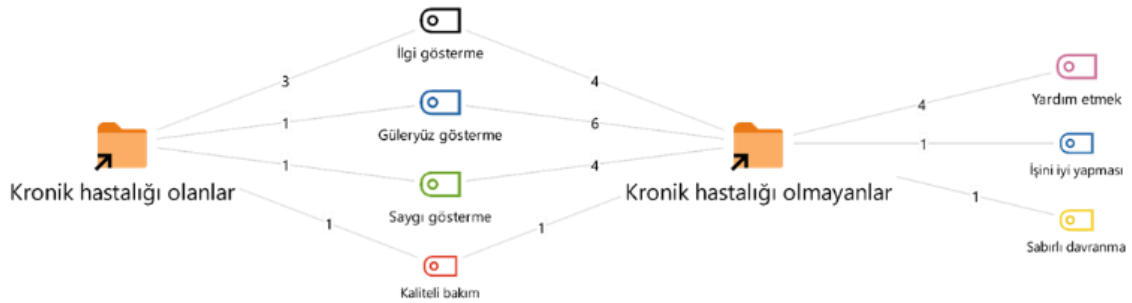
Şekil 8. Kuşak Güçlerinin Birleştirilmesi

Şekil 9. Yaşlı Bakım Teknikerliği Mesleğini Bilen/Bilmeyen Yaşlı Bireylerin Beklentileri

Şekil 9’da Yaşlı bakım teknikerliğini bilen ve bilmeyen yaşlı bireylerin beklentileri iki vaka modeli ile karşılaştırılmıştır.

Çalışmaya katılan yaşlı bireylerden kronik hastalığı olanlar ve olmayanların beklentileri iki vaka modeli ile karşılaştırılmıştır. Kronik hastalığı olan ya da olmayan katılımcıların Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinden ortak beklentileri onlara ilgi göstermeleri, güler yüzlü davranmaları, saygı göstermeleri ve kaliteli bir bakım sağlamaları olmuştur (Şekil 10).

Şekil 10. Kronik Hastalığı Olan/Olmayan Yaşlı Bireylerin Beklentileri

Çalışma 65 yaş üstü yaşlı bireyler olan baby boomer kuşağının Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinden beklentilerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yaşlı bireyler Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinden sağlıklarını korumak ve geliştirmek için kendilerine sağlık eğitimleri vermelerini beklentileri arasında ifade etmişlerdir. Bu eğitimler yaşlıların sağlıklarını korumada ve sürdürmede önemlidir. Yaşlı bireylerin sağlıkla ilgili endişeleri ile sağlık davranışı profilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunan çalışmada da, gelecekte geliştirilecek müdahale stratejileri ile sağlıklı yaşam tarzlarına katılmanın değerine ilişkin farkındalığın artırılması beklenmektedir (26). Bu stratejilerin arasında yaşlı bireylere verilecek olan sağlık eğitimleri yer almalıdır. Ayrıca yaşlı bireyler Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinden yaşlanma süreci içinde kendilerine psikolojik destek sağlamaları gerektiğini düşünmektedirler. Yaşlı bireyler Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinin kendilerine daha kaliteli bir bakım hizmeti sunmaları için kendi kişisel gelişimlerini sürdürmeleri gerektiğini de belirtmişlerdir. Avrupa’da yapılan çalışmada tüm sağlık profesyonellerinin yanı sıra resmi/gayri resmi bakıcılar ve toplum için de eğitimsel müdahalelerin gerekli olduğu ve sözlü eğitimin desteklenmesi için uygun politikalar ve mevzuata ihtiyaç bulunduğu desteklenmiştir (27). Ayrıca baby boomers bireyler, yaşlı bakım teknikerlerinin tüm bu sağlığı koruma/geliştirme/sürdürme uygulamalarını yaparken kendilerine karşı ilgili davranmaları gerektiğini de dile getirmişlerdir.

Yaşlı bireylerin Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinden bir sağlık kuruluşuna gittiklerindeki beklentileri ise kendilerine güler yüzlü davranmaları, ilgi göstermeleri, saygılı olmaları ve onlara yardım etmeleridir. Yaşlı bireyler bu ahlaki değerleri beklerken, kaliteli sağlık bakım hizmeti beklediklerini de belirtmişlerdir. Avustralya’da yaşlanan toplumda baby boomerların beklentileri tanımlanmış ve katılımcılar yaşlı insanlara hem kişisel hem de sistem düzeyinde saygısızca davranıldığını gözlemlediklerini ifade etmişlerdir. Çalışmada yaşlı bireyler "Tatlım" ve "sevgilim" gibi kelimelerin kendilerine ifade edilmesini saygısızlık olarak tanımlamaktadır (28).

Yaşlı bireylere Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinden bireysel beklentileri sorulmuş ve saç-sakal tıraşı, giyinmesi, saçını taraması, tuvalete gitmesi ve banyo yapması gibi öz-bakım ihtiyaçlarının karşılanmasında yardım edilmesi cevapları alınmıştır. Yaşlı bireyler Z kuşağı yaşlı bakım teknikerinden günlük yaşam aktivitelerinin karşılanmasında yardımcı olmalarını ve kendileriyle sohbet etmelerini beklemektedir. Ayrıca bu ihtiyaçlarını karşılarlarken empati yapmalarını, merhametli ve saygılı davranmalarını beklediklerini ifade etmişlerdir. Bakım veren Z kuşağı yaşlı bakım teknikerinin yaşlı birey ile aynı cinsiyette olmasını ve mahremiyete özen göstermesini beklemektedir. Yaşlı bireyler Z kuşağı yaşlı bakım teknikerinden kronik bir hastalığın yönetimini bilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Çin’de yapılan çalışma yaşlı bireylerin bakım tercihlerindeki beklentilerinin eğitim düzeyleri, çocuk sayıları, aile üyeleri arasındaki ilişkileri, komşu ilişkileri ve bireyin yaşlılığa bakış açısı ile ilgili olduğunu gösterdi (29). Araştırmalar, yaşlı bireylerin bakıcıları için belirli beklentileri olduğunu göstermektedir. Profesyonel uzun vadeli bakıcılarda empati, nezaket, dakiklik ve güvenilirliğe öncelik verirler (30). Yaşlı hastalar ayrıca

yakınlık duygusuna, iyi kalpli muameleye ve tercihlerine ve günlük yaşam rutinlerine uyan bakıma değer verirler (31). Yardım kabul etmek, özellikle bunu bir bağımsızlık kaybı olarak görebilen kadınlar için zorlayıcı olabilirken, seçim ve karar alma sürecine katılım yoluyla kontrolü sürdürmek önemlidir (32). Bakıcılar için cinsiyet tercihleri mevcuttur ve bazı yaşlılar aynı cinsiyetten bakıcıları tercih etmektedir (30). Geleceğin iş gücü olan Z kuşağı, bakıma bağlılık göstermektedir ancak zorluklarının da farkındadır. Gençleri bakım kariyerlerine çekmek, bu zorlukları ele almak ve yetenekli bakım verenlere olan artan ihtiyacı karşılamak için örgütsel ve politik eylemler gerektirebilir (33). Yaşlı sağlığını geliştirecek olan stratejilerde yaşlıların bakış açılarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yaşlı bireyler Z kuşağı yaşlı bakım teknikerinin diğer çalışanlardan farkını daha eğitilmiş, daha aktif ve teknolojiyi daha iyi kullanan bireyler olarak belirtmişlerdir. Z kuşağı hemşirelerle yapılan çalışmada yeni nesil hemşirelerin iş değerleri arasında insanlara yardım etmek, ilgi çekici olmak ve ilgi çekici bir işe sahip olmak, aynı zamanda iş güvenliği ve iyi avantajlar sunmak gibi değerler bulunmuştur (19). X, Y ve Z kuşağı çalışan hemşirelerle yapılan çalışmada ise, bu kuşaklar arasında iş değerleri farklı olsa da iletişim tarzları benzer olduğundan kuşak farkını iletişim yoluyla azaltabilecekleri ortaya çıkmıştır (34). Çalışmamızın sonucunda yaşlı bireylerin de Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerini daha bilgili, daha iyimser daha saygılı, yaşlıların isteklerini yerine getiren, fakat daha sabırsız bir kuşak olarak tanımladıkları görülmektedir. Kuşakların arasındaki farklılıklar çalışanlar arasında ekip işbirliğinin sağlanması açısından sıkıntılara sebep olabilir. Yaşlı bireyler kuşak farklılıklarından dolayı oluşabilecek olumsuz sonuçları; anlayışsız olmalarına, sabırsız davranmalarına, yeterli deneyimlerinin olmamasına bağlamaktadır. Sonuçta yaşlı bireyler Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinin anlayışsız olmaları, empati kuramamaları ve sabırsız davranmaları nedeniyle bakım hizmeti sırasında bazı olumsuz sonuçlar yaşanabileceğini belirtmişlerdir. Dört ülkeyi kapsayan işgücüne katılacak yeni nesil olan Z kuşağının bakım ve bakım kariyerleri hakkındaki görüşlerini araştıran nitel çalışmada Z kuşağının bakım konusunda kararlı olduğunu, fakat gençleri bakım kariyerlerine çekmek için örgütsel ve politik eylemlerin yapılması gerektiğine dikkat çekilmektedir (35). Çalışmamızda Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinin daha eğitilmiş, daha deneyimli, daha bilgili ve bilgiye daha kolay ulaştıklarını ifade ederek daha kaliteli bir bakım hizmeti sundukları sonucuna ulaşılmıştır. Dijital sağlık okuryazarlığını ve sağlığı güçlendirmeyi geliştirmek için Z kuşağı ve yaşlı bireylerin sağlık bilgisi arama davranışlarını inceleyen ve karşılaştıran çalışmada Z kuşağı katılımcılarının sağlıkla ilgili konularda bilgi edinmek için interneti kullanma olasılıkları daha yüksek bulunmuştur, önceki nesillerin ise geleneksel medyaya ve kişilerarası iletişime daha fazla güvendiği sonucuna ulaşılmıştır. Fakat Z Kuşağı bireylerin sağlıkları hakkında bilgi edinmek için interneti daha sık kullanmalarına rağmen, daha düşük düzeyde sağlık yetkinliğine sahip oldukları ortaya çıkmıştır (36). Yaşlı bireyler kendilerine uyguladıkları bakımı daha kaliteli hale getirebilmek için gençlerin teknolojiyi kullanmalarından memnun olduklarını ifade ettiler. Ayrıca kuşak farklılıklarını ortadan kaldırmak için de iki kuşağın birbirinin özelliklerini ve beklentilerini bilirse ve anlayışlı olursa bakım hizmeti sırasında bir problem yaşamayacaklarını belirttiler.

Yaşlı bakım teknikerliğini bilen yaşlı bireylerin ifadeleri hep olumlu ifadeler olmuştur. Fakat bu mesleği bilmeyen yaşlı bireyler yaşlı bakım teknikerlerinin yaşlı ayrımcılığı yapabileceklerini dile getirmişlerdir. Aynı katılımcı aynı zamanda yaşlı bakım teknikerliği mesleğini bilmemektedir. Bu konuda yaşlı bakım teknikerleri kendi mesleklerini topluma tanıtmayı hedeflemeli ve bu konuda farkındalık çalışmaları yapmalıdırlar. Hatta kronik hastalığı olmayan yaşlı bireylerin ifadelerinde bu beklentilerin dağılımı daha fazladır. Çalışma yaşlı bakım teknikerlerinin yaşlı bireylere sundukları bakım hizmetinin sadece kronik bir hastalığın yönetimi olarak ele alınmaması gerektiğini, aynı zamanda yaşlı bireylere verilen bakımda holistik yaklaşımın benimsenmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Yaşlı bireylerin sağlıklı ve aktif yaşlanması, rehabilite edilmesi, sosyal, psikolojik ve fiziksel olarak desteklenmesi yönünde beklentiler bulunduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yaşlı bireylerin sağlığını koruma ve geliştirme konusunda Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinden beklentileri kendilerine sağlık eğitimi vermeleri, psikolojik sağlıkları konusunda destek olmalarıdır. Tüm bunları yaparken de kendi kişisel ve mesleki gelişimlerini sürdürmeleri ve ilgi göstermeleri beklenmektedir. Bir sağlık kuruluşuna gittiklerinde kendilerine güler yüz, saygılı, ilgili davranmalarını ve kendilerine yardım etmelerini beklemektedirler. Bireysel beklentileri sorulduğunda ise öz bakımlarını sağlamalarında ve günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirmede yardım etmelerini, kendileri ile sohbet etmelerini, empati kurmalarını, merhametli olmalarını ve saygılı davranmalarını beklediklerini ifade etmişlerdir.

Yaşlı bireylerin Z kuşağı yaşlı bakım teknikerlerinden alacakları sağlık bakım hizmetlerindeki beklentilerinin ortaya çıkarılması yaşlı bireylere verilen bakım ve rehabilitasyonu iyileştirmeye önemli katkı sağlayacaktır. Yaşlı bireylerin yaşam kalitelerinde artışa, sağlıklı yaşlanmaya teşvik etmede rol oynayacaktır. Ayrıca Z kuşağı yaşlı bireylere bakım verirken iletişim konusunda sıkıntı yaşayabilmektedir. Bu zorlukların üstesinden gelmek için hem yaşlıların hem de bakım verenlerin ihtiyaçlarını dikkate alan destek sistemleri ve evde bakım hizmetlerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- 1 Aslan D, Koç E. Yaşlıların Sağlık/Hastalık Durumlarının Toplum Sağlığı Açısından Değerlendirilmesi. Sosyoloji Araştırmaları Dergisi 2018;21:29–48.
- 2 Bilir N. Yaşlılık Tanımı, Yaşlılık Kavramı, Epidemiyolojik Özellikler. 2012.
- 3 TÜİK Kurumsal n.d. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-lar-2021-45636> (accessed January 2, 2025).
- 4 Kotlikoff LJ, Burns Scott. The coming generational storm : what you need to know about America's economic future. MIT Press. MIT Press; 2004.
- 5 Khan HTA, Addo KM, Findlay H. Public Health Challenges and Responses to the Growing Ageing Populations. Public Health Challenges 2024;3. <https://doi.org/10.1002/PUH2.213>.
- 5 Amalberti R, Nicklin W, Braithwaite J. Preparing national health systems to cope with the impending tsunami of ageing and its associated complexities: Towards more sustainable health care. International Journal for Quality in Health Care 2016;28:412–4. <https://doi.org/10.1093/INTQHC/MZW021>.
- 7 Vetrano DL, Foebel AD, Marengoni A, Brandi V, Collamati A, Heckman GA, et al. Chronic diseases and geriatric syndromes: The different weight of comorbidity. Eur J Intern Med 2016;27:62–7. <https://doi.org/10.1016/J.EJIM.2015.10.025>.
- 8 Won CW, Yoo HJ, Yu SH, Kim CO, Dumlaio LCI, Dewiasty E, et al. Lists of geriatric syndromes in the Asian-Pacific geriatric societies. Eur Geriatr Med 2013;4:335–8. <https://doi.org/10.1016/J.EURGER.2013.07.005>.
- 9 Wu CH, Chang CI, Chen CY. Overview of studies related to geriatric syndrome in Taiwan. Journal of Clinical Gerontology and Geriatrics 2012;3:14–20. <https://doi.org/10.1016/J.JCGG.2011.05.002>.
- 10 Satariano WA, Guralnik JM, Jackson RJ, Marottoli RA, Phelan EA, Prohaska TR. Mobility and Aging: New Directions for Public Health Action. Am J Public Health 2012;102:1508. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2011.300631>.
- 11 Savage RD, Hardacre K, Bashi AM, Bronskill SE, Faulkner C, Grieve J, et al. Perspectives on ageing: A qualitative study of the expectations, priorities, needs and values of older people from two Canadian provinces. Age Ageing 2021;50:1811–9. <https://doi.org/10.1093/ageing/afab136>.

- 12 Bilge U, Hekimliği A, Dalı A, Üniversitesi O, Fakültesi T, Tarihi Ve Etik T, et al. Türkiye’de Yaşlı Evde Bakım Hizmetleri Elderly Home-Care in Turkey Ömür Elçioğlu İlhami Ünlüoğlu. *Euras J Fam Med* 2014;3:1–8.
- 13 Jönson H, Jönsson A. Baby boomers as future care users--An analysis of expectations in print media. *J Aging Stud* 2015;34:82–91. <https://doi.org/10.1016/J.JAGING.2015.05.001>.
- 14 Şimşek G. Z Kuşağının Kişilik Özellikleri ve Kariyer Değerlerinin İncelenmesi (Beykent Üniversitesi Öğrencileri Örneği) 2019.
- 15 Cretu I, Grigore M, Scripcariu IS. Get ready for gen Z, our next generation of medical students. *Revista de Cercetare Si Interventie Sociala* 2020;69:283–92. <https://doi.org/10.33788/rcis.69.18>.
- 16 Mayer G, Alvarez S, Gronewold N, Schultz JH. Expressions of Individualization on the Internet and Social Media: Multigenerational Focus Group Study. *J Med Internet Res* 2020;22. <https://doi.org/10.2196/20528>.
- 17 Lee Y, Circella G. ICT, millennials’ lifestyles and travel choices. *Advances in Transport Policy and Planning* 2019;3:107–41. <https://doi.org/10.1016/BS.ATPP.2019.08.002>.
- 18 Singh A. Challenges and Issues of Generation Z 2014;16:59–63.
- 19 Hampton D, Welsh D. Work Values of Generation Z Nurses. *Journal of Nursing Administration* 2019;49:480–6. <https://doi.org/10.1097/NNA.0000000000000791>.
- 20 Rørtveit K, Saetre Hansen B, Joa I, Lode K, Severinsson E. Qualitative evaluation in nursing interventions-A review of the literature. *Nurs Open* 2020;7:1285–98. <https://doi.org/10.1002/NOP2.519>.
- 21 Yıldırım A, Şimşek Hasan. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama* 2006;2:113–8.
- 22 Tekin HH, Tekin H. Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi* 2006;3:101–16.
- 23 Sandelowski M. What’s in a name? Qualitative description revisited. *Res Nurs Health* 2010;33:77–84. <https://doi.org/10.1002/NUR.20362>.
- 24 Geyer S, Louw L. Generation Z Undergraduate Social Work Students’ Knowledge of and Attitudes Toward Older Persons: Implications for Professional Training. <https://doi.org/10.1080/0163437220201716428> 2020;63:92–113. <https://doi.org/10.1080/01634372.2020.1716428>.
- 25 Elo S, Kyngäs H. The qualitative content analysis process. *J Adv Nurs* 2008;62:107–15. <https://doi.org/10.1111/J.1365-2648.2007.04569.X>.
- 26 Kim B, Kim K, Burr JA, Han G. Health Behavior Profiles of Korean Baby Boomers. *Int J Aging Hum Dev* 2020;90:363–84. <https://doi.org/10.1177/0091415018811095>.
- 27 Kossioni AE. Baby boomers in Europe: demography, socioeconomic and health status, and oral health needs. *Special Care in Dentistry* 2023;43:304–12. <https://doi.org/10.1111/SCD.12838>.
- 28 Gill L, Cameron ID. Identifying baby boomer service expectations for future aged care community services in Australia. *Health Soc Care Community* 2022;30:726–34. <https://doi.org/10.1111/hsc.13187>.
- 29 Ren W, He R, Tarimo CS, Sun L, Wu J, Zhang L. Willingness and influencing factors of old-age care mode selection among middle-aged and older adults in Henan Province, China. *BMC Geriatr* 2024;24. <https://doi.org/10.1186/s12877-023-04559-w>.
- 30 Hajek A, Lehnert T, Wegener A, Riedel-Heller SG, König HH. Who should take care of me? Preferences of old age individuals for characteristics of professional long-term caregivers: an observational cross-sectional study. *BMC Res Notes* 2017;10. <https://doi.org/10.1186/S13104-017-2717-3>.

- 31 Sebata K, Sugisawa Y, Feters M, Maezawa M. [Individual interviews with elderly in a rural area: expectations for medical care services]. Nihon Koshu Eisei Zasshi 2002.
- 32 Roe B, Whattam M, Young H, Dimond M. Elders' perceptions of formal and informal care: aspects of getting and receiving help for their activities of daily living. J Clin Nurs 2001;10:398–405. <https://doi.org/10.1046/J.1365-2702.2001.00484.X>.
- 33 Gallagher A, Lane A, Egan C, Ota K, Aoishi K, Nakayama N, et al. Views of Generation Z regarding care and care careers: a four-country study. Int J Care Caring 2021;6:355–77. <https://doi.org/10.1332/239788221X16308608299691>.
- 34 So Hee L, Yeojin Y. Work values and communication styles among Generation X, Y, and Z nurses: A cross-sectional study. Int Nurs Rev 2024;71:115–21. <https://doi.org/10.1111/inr.12863>.
- 35 Gallagher A, LA, EC, OK, AK, NN, KN, FE, GN, SA, & CA. Views of Generation Z regarding care and care careers: a four country study. Int J Care Caring 2022;6:355–77.
- 36 Jiao W, Chang A, Ho M, Lu Q, Liu MT, Schulz PJ. Predicting and Empowering Health for Generation Z by Comparing Health Information Seeking and Digital Health Literacy: Cross-Sectional Questionnaire Study. J Med Internet Res 2023;25. <https://doi.org/10.2196/47595>.